Cofnodion Cyfarfod Fforwm Mynediad Lleol De Eryri a gynhaliwyd ddydd Mawrth 23 Mehefin 2026, am 5.45yh
Yn Y Llew Coch, Dinas Mawddwy.SY20 9JA

Presennol – Aelodau:	Mr Hedd Pugh (Cadeirydd)	Mr Huw Roberts
	Mrs Gaynor Davies	Mr Delwyn Evans
	Mr Aled Thomas	Y Cynghorydd John P Roberts
	Mr David Coleman	Mr Huw T Jones
	Mr Tim Faire	Mrs Kirstie Lumsdon
	Mr Roger Greenhalgh	Ms Denis Meldrum
Swyddogion/Sylwedyddion	Peter Rutherford (APCE)	Naomi Jones (APCE)
	Rhian P Williams (APCE)	Andrew Watson (DNP)
	Eben Muse (BMC ar-lein)	Tim Jones
1. Ymddiheuriadau	Cyng. Dewi Owen	Mr Alun Edwards
	Mr Alun Evans	Mr Geraint Rowlands
	Mrs Janette Holmes	

2. Datgan Buddiant

Dim

Dywedodd PR cyn busnes, gan mai dyma ddechrau tymor newydd yn y swydd i aelodau – a bod rhai wynebau newydd o amgylch y bwrdd. Byddai'n Cadeirio heno nes bod Cadeirydd ac Is-gadeirydd newydd yn cael eu hethol. Roedd hyn yn fater o ddewis – gallai aelodau ethol Cadeirydd ac Is-gadeirydd heno pe bai enwebiadau rhai o'r llawr - naill ai drwy godi dwylo neu drwy bleidlais. Os na, gallent gynnal hyn yn y cyfarfod nesaf. *Mae'r gweithdrefnau hyn wedi'u nodi gan ddeddfwriaeth Deddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramor. I'w drafod o dan eitem 6.*

3. Cofnodion Blaenorol

Cymeradwywyd

4. Materion yn Codi

i) Diweddariad ar Goed y Brenin
Dywedodd PR wrth yr aelodau fod y sefyllfa ar safle CYB yr un fath ag o'r blaen. Gan nad oedd y caffi wedi'i osod o hyd. Er bod yr holl draciau a thoiledau ar gael gyda'r system talu ac arddangos ar waith yn y maes parcio. Roedd hyn yn siomedig ond nid yn syndod.

Gofynnodd HP a allai PR bennu gan CNC beth oedd y sefyllfa ddiweddaraf yn CyB.

Byddai PR yn ymdrechu i ganfod hynny.

Argymhellodd TJ, os nad oedd ateb addas, y dylem ysgrifennu at y Gweinidog newydd.

Cytunwyd

Ychwanegodd HTJ fod nifer sylweddol o bobl yn dal i ddefnyddio'r safle ond gofynnodd a oedd hi'n bosibl canfod a oedd cau'r caffi wedi effeithio ar y niferoedd cyffredinol.

Gwnaeth JPR sylw ei fod wedi clywed yn anecdotaidd gan y cwmni llogi beiciau fod eu niferoedd yn is oherwydd nad oedd y caffi ar gael, a oedd yn siomedig...

ii) Offer Cyfrif Pobl (Cownteri) ar Daith Gylchol Trawsfynydd
Dywedodd PR wrth yr aelodau eu bod wedi gosod cownter pobl/beiciau newydd yn ddiweddar ar Daith Gylchol Traws. Ar hyn o bryd nid oes ganddynt ddata i'w ddefnyddio ar y gylchdaith boblogaidd hon, dim ond amcangyfrifon/ dyfalu, felly byddai'r wybodaeth o'r cownter pobl hwn yn ddefnyddiol. Roedd hefyd yn haws ei ddefnyddio na'r hen gownteri gan fod hyn yn darparu data trwy delemetreg, [1]h.y. trwy signal ffôn i gyfrifiadur personol y gallem ei ddefnyddio - felly nid oedd yn rhaid i ni fynd allan i lawrlwytho data. Mae'r unedau hyn yn ddrud (£3k yr un) ac roedd ffioedd trwydded blynyddol. Roeddent wedi bod yn gweithio gyda'r Cyfoeth Naturiol Cymru i gael rhai cyfrifwyr ar y cyd, ac roedd y Parc Cenedlaethol hefyd wedi prynu rhai unedau'n uniongyrchol. Gobeithio erbyn yr adeg hon y flwyddyn nesaf y bydd gennym ddata defnyddiol.

Ychwanegodd JPR fod y math hwnnw o wybodaeth yn bwysig i'r Awdurdod o ran llwybrau ariannu ac ar gyfer unrhyw arian grant prosiect posibl yn y dyfodol.

iii) Diweddariad ar bont droed Llyn Trawsfynydd
Doedd dim newyddion am fater y bont droed. Roedd hyn hefyd yn siomedig gan nad oedd y Parc Cenedlaethol na Chyngor Gwynedd wedi cael gwahoddiad i unrhyw un o'r cyfarfodydd blaenorol i drafod hyn.

Roedd yn bwysig cofio nad oedd y rhan o'r bont yn Hawl Tramwy Cyhoeddus ond ei bod wedi'i chysylltu â'r rhwydwaith ar y naill ben a'r llall. *Roedd wedi nodi'r baneri a godwyd ger yr A470 yn mynnu pont newydd.*

Gofynnodd DM beth oedd y broblem gyda'r bont.

Roedd PR yn deall bod hon yn broblem strwythurol a oedd yn fwy cysylltiedig â'r sylfeini dur a choncrit. Roedd wedi clywed y gallai costau ailosod fod tua £3m. Byddai'n parhau i fonitro hyn.

iv) t6. Roedd PR yn falch o hysbysu'r aelodau fod swyddogion Ffermio Bro wedi bod yn ymgynghori â nhw ynghylch materion Hawliau Tramwy, ac roedd hyn yn arbennig o ddefnyddiol i bob plaid ac yn gam i'r cyfeiriad cywir.

[1]Y broses awtomataidd o gasglu mesuriadau a data o ffynonellau anghysbell neu anhygyrch a'i drosglwyddo i system dderbyn ar gyfer monitro a dadansoddi. Yn yr achos hwn, roedd hyn drwy signal ffôn.

5. ***Gohebiaeth***

Dim

6. **Fforwm Mynediad Lleol – croeso i aelodau newydd**

Croesawodd HP bawb a gofynnodd a allai pob aelod gael cyflwyniad o amgylch y bwrdd gan fod aelodau newydd yn mynychu am y tro cyntaf heno.

Esboniodd PR fod y Fforymau Mynediad Lleol yn gyrff statudol ac wedi'u sefydlu i gynghori'r Awdurdod ar faterion mynediad a hefyd llawer o faterion eraill yn ymwneud â mynediad gan gynnwys ymgynghoriadau gan Lywodraeth Cymru ac eraill.

Heno roedd angen ethol Cadeirydd ac Is-gadeirydd o blith yr aelodau. Roedd yn deall nad yw rhai pobl o bosibl yn adnabod ei gilydd ac roedd yn fodlon cael cyfnod dros dro (cyn y cyfarfod nesaf) er mwyn rhoi cyfle i'r aelodau benderfynu. Gofynnodd a oedd yr aelodau'n dymuno gwneud eu dewis heno, os oedd unrhyw enwebiadau o'r llawr, neu aros tan y cyfarfod nesaf. Y dewis oedd ganddyn nhw. Drwy godi dwylo, penderfynodd yr aelodau gynnal hyn heno.

Gofynnir i Gadeiryddion ac Is-gadeiryddion fynychu cyfarfod blynyddol y Fforwm Mynediad Lleol Cenedlaethol a chymryd rhan mewn amrywiol ymgynghoriadau a Chadeirio rhai is-grwpiau weithiau – yn aml ar y cyd â Fforwm Mynediad Lleol Arfon Dwyfor.

Penderfynodd yr aelodau godi dwylo.

Enwebwyd HP gan JPR.

Nid oedd unrhyw enwebiadau eraill.

Drwy godi dwylo'n unfrydol etholwyd HP yn Gadeirydd.

Cadeirydd – Hedd Pugh - *Atgoffodd HP bawb, os oedd y Cadeirydd o'r sector amaethyddol, y dylai'r Is-gadeirydd fod o'r grwpiau defnyddwyr.*

Ethol Is-gadeirydd – Delwyn Evans (hefyd yn cynrychioli'r sector anableddau)

Diolchodd HP i'r aelodau am ei enwebiad. Roedd yn bwysig cofio bod Fforwm Mynediad Lleol Eryri ymhlith y cyntaf i ymsefydlu yng Nghymru a rhai o'r rhai mwyaf llwyddiannus.

7. **Gwersylla Gwyllt – Mr Andrew Watson, Parc Cenedlaethol Dartmoor**

Esboniodd PR, cyn i AW ymuno â'r cyfarfod, fod galwadau mewn rhai rhannau o'r sector awyr agored i ymestyn hawliau gwersylla gwyllt ac roedd o'r farn ei bod yn rhesymol i'r aelodau glywed am brofiad Dartmoor. Esboniodd ymhellach fod sefyllfa Tir Comin Dartmoor yn eithaf gwahanol i sefyllfa gweddill tirweddau dynodedig y DU ac eithrio'r Alban. Rheolwyd hyn drwy Gòd Awyr Agored yr Alban[2]. Roedd wedi trafod

[2]Cod Awyr Agored yr Alban - NatureScot Mae'r Cod yn esbonio sut y gall pobl arfer yr hawliau mynediad a roddir o dan Ddeddf Diwygio Tir (Yr Alban) 2003 yn gyfrifol. Mae'r hawliau hyn yn

yr eitem hon gyda chydweithiwr ym Mharc Cenedlaethol Loch Lomond a oedd wedi cytuno i fynychu ar-lein yn ein cyfarfod nesaf i esbonio sut mae hyn yn gweithio'n ymarferol.

Ymunodd AW â'r cyfarfod. Dywedodd mai ef oedd Pennaeth Mynediad, Hamdden ac Eiddo ym Mharc Cenedlaethol Dartmoor (DNP) a'i fod wedi bod yn y swydd ers 2008 ac roedd yn falch o allu cyflwyno'r mater hwn i aelodau'r Fforwm Mynediad Lleol.

Rhannodd sgrin ac eglurodd fod y DNP yn rheoli eu rhwydwaith Hawliau Tramwy Cyhoeddus o fewn y parc ar ran Cyngor Sir Dyfnaint (DCC) a nhw oedd yr awdurdod ar gyfer y tir mynediad o dan Ddeddf CGaHT.

Yn ogystal â hyn roedd ganddyn nhw hefyd Ddeddf Tiroedd Comin Dartmoor (Deddf DC 1985) y maen nhw hefyd yn gyfrifol amdani.

Yn ddiweddar, roeddent wedi derbyn her gyfreithiol i'r gweithgareddau a ganiateir o dan y Ddeddf hon. Rhoddodd Deddf DC hawliau ar droed ac ar gefn ceffyl at ddibenion hamdden awyr agored ac fe'i gwelwyd fel rhagflaenydd i Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramor a chreu 'tir mynediad'.

Mae arwynebedd tir Dartmoor Commons a thir mynediad CGaHT yn cyfateb i tua 50% o'u hardal DNP.

Ym 1999, cyflwynodd Parc Cenedlaethol Dartmoor, a oedd yn eistedd o fewn Cyngor Sir Dyfnaint ar y pryd, amrywiol is-ddeddfau i ddarparu fframwaith ar gyfer gweithgareddau a oedd yn digwydd ar y tiroedd comin. Roedd yr is-ddeddfau hynny'n cwmpasu rheoli cŵn, tanau agored, difrodi llystyfiant, ymyrryd â chyrsiau dŵr neu ddifrod ecolegol. Roedd gwersylla yn weithgaredd a ganiateir gyda rhai cyfyngiadau - mae'n rhaid i hyn fod o leiaf 100m o ffordd ac allan o olwg adeiladau. Eu diffiniad yw 'bagpacio' ac nid 'gwersylla gwyllt', ond lle mae'r rheolau arferol yn berthnasol, maent yn argymell un neu ddwy noson, peidio â gadael unrhyw olion, gosod gwersyll gyda'r tywyllnos a gadael yn gynnar.

Maent hefyd wedi datblygu cod ymddygiad, oherwydd yr un fath a llawer o ardaloedd dynodedig eraill yn y DU, maent wedi cael llawer o bobl yn gwersylla ar ochr y ffordd neu mewn faniau cysgu gan ddweud eu bod yn wersyllwyr gwyllt pan nad yw hyn yr un math o weithgaredd mewn gwirionedd.

Roedd yr achos cyfreithiol ei hun yn dibynnu ar y diffiniad o beth oedd gyfystyr â 'hamdden awyr agored'. Barn yr Awdurdod oedd bod gwersylla gwyllt / bagpacio yn weithgaredd a ganiateir a oedd wedi'i gynnwys yn y rheolau lleol – fe'u cynhyrchwyd ym 1989 ac maent wedi aros yr un fath ers hynny.

Yn 2021 fe benderfynon nhw adolygu'r is-ddeddfau a'u diweddaru i gynnwys gweithgareddau mwy newydd fel defnyddio dronau.

berthnasol i'r rhan fwyaf o dir a dyfroedd mewndirol, gan gynnwys bryniau, coedwigoedd, parciau, arfordiroedd, afonydd a llynnoedd, ar unrhyw adeg o'r dydd.

Ychydig yn gynharach na'r broses adolygu hon, roedd perchennog tir newydd wedi prynu ystâd fawr o 4000 erw yn ne-orllewin y DNP. Ar wahân i fod yn berchnogion tir, mae ganddynt hefyd yr hawliau pori.

Fe wnaethon nhw herio hawl yr Awdurdod i ganiatáu mynediad ar droed o dan Adran 10 o Ddeddf DC. Nid yw'n mynd cyn belled â chynnwys gwersylla gwyllt.

Gofynasant i'r Parc Cenedlaethol gyhoeddi datganiad nad oedd yn caniatáu'r gweithgaredd hwn. Gwrthododd yr Awdurdod ac yna aethpwyd â'r Awdurdod i'r Uchel Lys lle cytunodd y barnwr sengl a oedd yn llywyddu â'r tirfeddiannwr nad oedd hawl i wersylla. Apeliodd y Parc Cenedlaethol yn y Llys Apêl lle cafodd y dyfarniad blaenorol ei wrthdroi, a chadarnhawyd safbwynt yr Awdurdod.

Yna apeliodd y tirfeddianwyr yn erbyn y penderfyniad hwn yn y Goruchaf Lys lle clywyd yr achos ym mis Hydref 2024 a chafwyd canlyniad terfynol ym mis Gorffennaf 2025. Y canlyniad terfynol oedd bod safbwynt DNP, a'r Apêl Uchel Lys flaenorol, wedi'i gadarnhau.

Cafodd yr her gyfreithiol ei chymysgu'n helaeth gan yr ochr arall ynghylch y gwahaniaeth rhwng gwersylla bagpacio a gwersylla ar hap – rhywbeth nad yw'r DNP erioed wedi'i oddef. Mae'r cod ymddygiad a'r Is-ddeddfau'n rheoleiddio sut mae hyn yn cael ei wneud. Mae pob map sy'n dangos ardaloedd gwersylla yn dangos yn glir bod y safleoedd hynny wedi'u gwahanu o leiaf 100m o unrhyw ffordd.

Roedd hyn yn golygu y gallai'r gweithgareddau a drefnwyd yn flaenorol fel Her y 10 Tors[3] barhau fel o'r blaen. Mae'r digwyddiad hwn hefyd yn cynnwys grwpiau alldaith Dug Caeredin (DoE).

Gofynnodd rhai tirfeddianwyr y cwestiwn hefyd pam nad oedd hawl i wersylla ar y tir o fewn perchnogaeth y Parc Cenedlaethol, doedd dim llawer o dir, ac nid oedd yn caniatáu gwersylla ychwaith. Ers yr adolygiad a chymryd i ystyriaeth y sylwadau hynny maent bellach wedi dynodi rhai o'u safleoedd ar gyfer y gweithgaredd hwn.

Derbyniodd y Parc Cenedlaethol gefnogaeth sylweddol gan sefydliadau grwpiau defnyddwyr fel Cymdeithas Cadwraeth Dartmoor (DPA). Cymdeithas y Mannau Agored, y BMC, ac eraill. Dechreuodd y DPA godi arian i helpu i ariannu costau cyfreithiol y Parc Cenedlaethol. Yn dilyn y canlyniad ffafriol yn y llys, gofynasant am gostau a ganiatawyd.

Mae'r arian a godwyd gan y DPA – tua £70k ac arian a godwyd gan grwpiau defnyddwyr eraill – bellach yn cael ei ddefnyddio i helpu i ariannu rhywfaint o waith allgymorth y Parc Cenedlaethol. Yn nodweddiadol, rhaglen “nosweithiau o dan y sêr” sy'n rhoi cyfle i bobl ifanc yn benodol brofi gwersylla gwyllt yn Dartmoor. Mae cynllun arall yn ymwneud â chael grwpiau o fenywod a menywod iau allan i brofi gwersylla yn Dartmoor hefyd.

Byddai'r grwpiau hynny sydd â sawl pabell yn cael eu hannog i ddefnyddio meysydd gwersylla ffurfiol yn hytrach na gwersylla gwyllt gyda'i gilydd.

[3]Mae Her y Deg Tor yn daith gerdded ddygnwch flynyddol dros ddau ddiwrnod ar Dartmoor lle mae timau o chwech o bobl ifanc yn llywio tir garw i ymweld â deg pwynt gwirio dynodedig. Mae hyn yn cynnwys tua 2500 o bobl ifanc mewn timau, o fore Sadwrn i nos Sul.

Dangosodd fapiau o'r ardaloedd. A bod yr holl wybodaeth ynghylch y mannau gwersylla a ganiateir ar gael ar wefan y DNP.

Ar ôl Covid fe wnaethon nhw sicrhau rhywfaint o gyllid i gyflogi Marsialiaid (wedi'u hyfforddi gan y tîm Ceidwaid) i ddelio ag unrhyw broblemau sy'n codi o wersylla gwyllt ac maen nhw'n canolbwyntio'n fawr ar reoli ymwelwyr. Ar ôl Covid, o ystyried nifer yr ymwelwyr, roedden nhw wedi sicrhau rhywfaint o gyllid gan Swyddfa'r Comisiynwyr Troseddau.

Yn dilyn y canlyniad cadarnhaol yn yr achos a thywydd da y llynedd, roedd hyn wedi ysgogi nifer fwy o bobl i fod eisiau profi gwersylla gwyllt yn yr ardal. Roeddent hefyd wedi gweld cynnydd mewn gwersylla ar ochr y ffordd nad oeddent wedi'i brofi yn y gorffennol.

Roedd yn ddiddorol bod rhai tirfeddianwyr – gan gynnwys Dugiaeth Cernyw – wedi gofyn am barhau i gerdded ar eu heiddo waeth beth fo canlyniad y llysoedd. Roedd hyn yn golygu eu bod nhw bron i 90% o'r ardaloedd gwersylla gwreiddiol. Yn dechnegol, roedd hynny'n fyr oherwydd y dyfarniad terfynol.

Oherwydd y tywydd y llynedd, roedden nhw wedi gweld cynnydd yn y niferoedd ac roedd y meysydd gwersylla ffurfiol hefyd yn llawn. Yn sicr, cododd yr achos cyfreithiol broffil Dartmoor fel lle i wersylla ond roedd gwybodaeth anghywir yn y cyfryngau a oedd yn awgrymu y gallai pobl wersylla yn unrhyw le nad yw'n wir. Maen nhw wedi mynd i drafferth sylweddol i gyfleu'r negeseuon hynny i'r cyhoedd.

Gwahoddodd AW gwestiynau.

Gofynnodd TJ a yw'r Marsialiaid/Ceidwaid sy'n patrolio hyn yn wirfoddolwyr cyffredinol neu a ydyn nhw'n bobl sydd wedi cael hyfforddiant ffurfiol ar gyfer delio â phobl anodd (ar adegau) gan fod gennym sefyllfa debyg yn Eryri o ran gwersylla ar hap. Roedden nhw (yr Awdurdod) o'r farn y dylid cyflogi staff sydd wedi'u hyfforddi'n ffurfiol ar gyfer y rôl hon yn hytrach na gwirfoddolwyr.
Dywedodd AW nad oeddent yn wirfoddolwyr ond eu bod wedi'u hyfforddi o dan gymhwyster y diwydiant diogelwch. Mae gwasanaeth y Ranger hefyd yn cael rhywfaint o hyfforddiant ac maent yn arbennig o dda am ymgysylltu â phobl.

Soniodd TJ y byddai gweld rhyw fath o gostau yn ddefnyddiol.

Dywedodd AW y gallai roi rhai manylion i PR.

Gofynnodd KL, o ystyried y cynnydd yn y niferoedd, a fu unrhyw gynnydd neu effaith cyfatebol mewn digwyddiadau chwilio ac achub a'r gorfod cynorthwyo pobl pan fydd pethau'n mynd o chwith oherwydd diffyg profiad pobl o gerdded gyda sach gefn/bacpac.

Dywedodd AW nad oedd yn ymwybodol o unrhyw alwad ychwanegol ac yn anecdotaidd, y gred oedd mai'r rhan fwyaf o'r bobl ddibrofiad oedd y rhai oedd yn gwersylla â phlu yn hytrach na'r rhai oedd yn gwersylla'n wyllt.

Gofynnodd PR a oedd unrhyw broblemau wedi gorlifo ar gyrion y DNP oherwydd proffil uchel y mater hwn yn yr ardal.

Dywedodd AW fod mannau problemus, ond roedd y rhan fwyaf o fewn y DNP – roedd rhai yn fath o drefniadau diwylliant gwyliau – pebyll mawr, goleuadau tylwyth teg, pyllau tân agored ac ati yr oedd yn rhaid delio â nhw. Un safle penodol sy'n boblogaidd yw lleoliad glan afon o fewn tir y Comisiwn Coedwigaeth. Roeddent wedi gosod cyfyngiad dros dro ar y safle i ganiatáu iddo adfer. Mae ganddynt berthynas dda â'r Heddlu sydd fel arfer yn gwybod am unrhyw weithgareddau gwrthgymdeithasol o'r natur honno.

Gofynnodd DE a oedd ganddyn nhw lawer o broblemau gyda'r bobl hynny sy'n mynnu bod ar ochr y ffordd ac nad oeddent eisiau gwersylla 100m i ffwrdd o'r ffordd.

Dywedodd AW eu bod nhw wedi gwneud hynny, ond bydd y Marsialiaid/Ceidwaid yn delio ag achosion fel y rhain neu'n argymell eu bod yn symud ymlaen i faes gwersylla ffurfiol. Bydd rhai yn codi pabell 100m o'r car ac yn gwneud sawl taith yn ôl ac ymlaen gyda'u holl offer sy'n mynd yn groes i ethos y cod ymddygiad a'r cyngor h.y. cariwch bopeth sydd ei angen arnoch mewn sach gefn a pheidiwch â gadael unrhyw olion.

Roedd EM (BMC) yn gwerthfawrogi'r dull gweithredu a ddefnyddir gan DNP. Ei gwestiwn oedd, pe bai pethau wedi mynd yn wahanol a bod yn rhaid i DNP gydymffurfio â gweddill Cymru a Lloegr, a fyddai hyn wedi gwneud eu gwaith o reoli gwersylla yn haws neu'n anoddach.

Atebodd AW, pe bai'r achos cyfreithiol yn cael ei golli, ble fyddent? Byddai cynllun y Comisiynwyr wrth gefn yr oeddent wedi'i lunio – lle daeth tirfeddianwyr eraill ynghyd i ddarparu tir, wedi dod â thua 90% o'r tir a ddefnyddiwyd yn flaenorol ar gyfer gwersylla gwyllt yn ôl.

Ychwanegodd EM, os na allent fod wedi negodi tir yn lle, ble fyddent yna.

Dywedodd AW ei fod yn ffodus y byddai'r cynllun hwn wedi bod yn hynod ddefnyddiol wrth gynnal y status quo i raddau mwy.

Fodd bynnag, pe bai'r trefniant hwn, a fyddai wedi bod yn wirfoddol, yn dechrau profi problemau dros amser, yna gallai tirfeddianwyr dynnu'n ôl o unrhyw gynllun gan arwain at ddarnio'r system gyfan. Roedd yn ffodus bod Dugiaeth Cernyw - tirfeddiannwr mawr - wedi bod yn gefnogol o ran darparu ardaloedd gwersylla gwyllt ac maent hefyd yn gefnogol i gymunedau a phobl ifanc.

Gwnaeth HJ sylw bod diffyg amlwg o wybodaeth ynghylch sut roedd tir yn cael ei reoli gan ffermwyr a bod y negeseuon hynny'n bwysig i'w cyfleu i'r cyhoedd.

Roedd AW yn gwerthfawrogi'r pwynt a wnaeth HJ a bod sut mae'r tir yn cael ei reoli yn rhan o'u negeseuon i'r cyhoedd ar sut mae tir yn cael ei reoli. Ond yn sicr, roedd pobl yn dod yn fwy heriol wrth gael mynediad i gefn gwlad. Y problemau arferol oedden nhw – tanau agored, barbeciws, a sbwriel/gwastraff.

Gofynnodd GD, o ystyried y cynnydd yn nifer y bobl sy'n gwersylla, a oedd hynny'n adlewyrchu yn nifer yr achosion o boeni cŵn neu a oedd ffermwyr wedi lleihau niferoedd stoc.

Atebodd AW ei fod ar lefel debyg ag yr oedd o'r blaen. Roeddent yn cefnogi Cymdeithas Diogelu Da Byw Dartmoor a gyflogodd aelod o staff i gasglu data fel digwyddiadau da byw a phoeni defaid a chyswllt â cherbydau gan fod ardaloedd â ffensys stoc cyfyngedig ar y rhostiroedd. Mae'r ceidwaid yn ceisio cyfleu'r negeseuon hynny.

Gofynnodd TF a oedd y term `parc cenedlaethol`, a oedd i bob golwg yn perthyn i'r genedl/genhedloedd, yn gamarweiniol pan mewn gwirionedd mae'r tir hwnnw'n cael ei reoli'n bennaf gan gasgliad o unigolion neu sefydliadau preifat.

Cytunodd AW fod hyn yn ddryslyd i'r cyhoedd. Cytunodd y Senedd ar y pryd fod gan yr ardaloedd hynny rinweddau arbennig. Erbyn heddiw, roedd o'r farn mai'r gwaith negeseuon ac allgymorth oedd yn bwysig, yn enwedig i gyfleu'r wybodaeth o fewn y Cod Cefn Gwlad a gweithio gyda Pharciau Cenedlaethol y DU, asiantaethau eraill fel Natural England (NE), Comisiwn Coedwigaeth Lloegr (FCE) a Chyfoeth Naturiol Cymru (CNC) i sicrhau bod hyn yn mynd i'r parth cyhoeddus gan gynnwys cwricwla ysgolion. Roedd hyn hefyd yn cynnwys sefydliadau ieuenctid fel y Sgowtiaid, y Brownis, a'r Guides. Dylid annog pawb i fod allan yn y byd natur gan barchu'r bobl sy'n byw ac yn gweithio yn yr ardal.

Diolchodd HP i AW a'r holl aelodau a ddilynodd y sesiwn holi ac ateb. Mae hwn wedi profi i fod yn gyflwyniad diddorol a gwerth chweil iawn.

Hysbysodd PR yr aelodau fod EM o'r BMC wedi ailymuno â'r cyfarfod ac yna bu rhywfaint o ddryswch ynghylch cyflwyniad y BMC. Roedd ef (EM) o dan yr argraff ei fod ar fin rhoi eu cyflwyniad ar fater y gwersylla gwyllt. Gofynnodd PR i'r Cadeirydd a oedd hyn yn bosibl.

Drwy'r Cadeirydd gofynnodd yr aelodau a ellid gohirio hyn tan y cyfarfod nesaf gan fod yr eitem flaenorol wedi cymryd cyhyd - awr.

Nododd HP y byddai hyn yn rhoi mwy o amser i'r aelodau amsugno'r hyn a ddywedodd AW ar y pwnc ac yna gwrando ar gyflwyniad BMC yn y cyfarfod nesaf.

Gofynnodd PR i EM a allai roi eu cyflwyniad ar gyfer y cyfarfod nesaf ar Hydref 20fed . Atebodd nad oedd hyn yn 'broblem'. Diolchodd PR iddo am yr addasiad hwnnw.

8. Cyfarwyddwr Rheoli Tir Parc Cenedlaethol Eryri – Naomi Jones

Esboniodd NJ ei bod wedi gofyn am fynychu cyfarfod heno i hysbysu aelodau'r Fforwm Mynediad Lleol ynghylch ei rôl fel Cyfarwyddwr Rheoli Tir. Roedd hi wedi bod yn y rôl ers mis Awst diwethaf. Pwysleisiodd fod ei drws bob amser ar agor a byddai'n croesawu unrhyw ymholiadau gan aelodau'r Fforwm Mynediad Lleol.

Roedd ei rôl yn cwmpasu'r Gwasanaeth Warden, Cadwraeth, Treftadaeth Ddiwylliannol, yr Adran Bioamrywiaeth ac Amaethyddiaeth a Choedwigaeth.

Roedd hi wedi gweithio i'r Parc Cenedlaethol ers 2007 ac wedi bod mewn amrywiol rolau yn y Parc Cenedlaethol cyn ei rôl bresennol. Mae'r gwaith yn gymysg gyda nifer o brosiectau ar y gweill a rhai newydd ar y gorwel. Pwysleisiodd nad oedd llawer o

brosiectau mewn seilos ac yn aml yn croesi adrannau ac yn gofyn am gydweithio. Byddai'n sicrhau y byddai unrhyw beth sy'n ymwneud â mynediad a lles yn cael ei gyflwyno i'r Fforwm.

Dywedodd fod AJ wrthi'n gweithio ar Gynllun y Parc Cenedlaethol a fyddai'n gosod eu blaenoriaethau a'u hamcanion ar gyfer y 5 mlynedd nesaf. Roedd heriau i'w hwynebu megis natur a chadwraeth, newid hinsawdd, carbon, iechyd a lles a'n cymunedau lleol a phrofiad ymwelwyr.

Cyflwynodd rai o'r prif brosiectau. Yn ddiweddar, y Tirwedd Partneriaeth Carneddau – Partneriaeth Tirwedd y Carneddau, prosiect Adeiladau Tref Dolgellau a chysylltu pobl â natur. Prosiect mwyaf erioed y Parc Cenedlaethol.
Mae Project Life, a oedd yn cwmpasu'r Goedwig Law Geltaidd, yn dod i ben y flwyddyn nesaf. Cynllun a ariannwyd gan Ewrop oedd hwn. Ac roedd prosiect enwau lleoedd Cymru wedi'i anelu'n benodol at ardaloedd daearyddol - gydag Ogwen fel yr ardal gyntaf. Bydd angen rhywfaint o waith cymhleth. Byddent hefyd yn gweithio gyda phartneriaid a rhanddeiliaid eraill fel y Timau Achub Mynydd, Cymdeithas Eryri a'r BMC

Roedd cynllun Ffermio Bro ar waith gyda dros 50 o gynlluniau wedi'u hariannu ac yn cynnwys 13 o grwpiau ffermio.

Eleni byddai Strategaeth Llwybrau Troed newydd hefyd, ac fe ymgynghorir gyda'r Fforwm Mynediad Lleol ynghylch hyn.

Gofynnodd KL a oedd hyn wedi'i dargedu'n benodol at lwybrau troed fel y cyfryw.
Gwnaeth NJ sylw mai'r polisïau cyffredinol oedd maes yr Ymgysylltu.
Tîm (AJ a PR) byddai'r strategaeth hon yn troi o amgylch llwybr troed a'r llwybrau a hyrwyddir ganddynt yr oeddent yn gyfrifol amdanynt.

Ychwanegodd DM y byddai'n ddefnyddiol pe gallent gynnwys llwybrau ceffylau yn enwedig y rhai â chysylltiadau posibl ymlaen. Roedd y sector ceffylau yn tueddu i gael ei adael ar ôl mewn polisïau o'r fath.

Nododd HR ei fod yn ddiolchgar am y gwaith yr oedd y PC wedi'i wneud ar eu Rhwydwaith HT a bod ei gymuned wedi cyfrannu at y gwahanol brosiectau yr oedd NJ wedi cyfeirio atynt yn gynharach. Roedd ganddo ddiddordeb hefyd yn Ffermio Bro a gofynnodd pwy a ariannodd y cynllun hwn.

Atebodd NJ fod hwn yn gynllun a ariannwyd gan LIC wedi'i ehangu ar draws 8 ardal o Gymru.
Roedd ganddyn nhw 6 swyddog yn rheoli'r cynllun yn y Parc Cenedlaethol a'r ardaloedd ymylol.

Dywedodd JPR fod y Fforwm wedi cael diweddariad yn ddiweddar gan Swyddogion Ffermio Bro a bod cryn ddiddordeb wedi bod.

Gwnaeth AD y sylw bod pob fferm yn cael ei rhedeg ar fodelau gwahanol am amrywiaeth o resymau ond weithiau roedd yn teimlo bod cynlluniau'n rhy generig ac wedi'u rhoi i gyd yn yr un categori pan mewn gwirionedd roedden nhw i gyd yn wahanol yn eu ffordd.

Ychwanegodd HP fod pethau wedi newid a bod modd eu teilwra.

Datganodd HP ddiddordeb ar y pwynt hwn.

Ychwanegodd JPR fod cael rhwydweithiau cymunedol da yn bwysig a bod Dinas Mawddwy , un ohonynt, wedi profi ei werth i'r ardal lle roedd 7 taith gerdded ddyddiol sengl ar gael a oedd yn boblogaidd gyda'r gymuned ac ymwelwyr ac lle gellid rhoi gwybodaeth leol fel hanes a diwylliant.

Nododd TF fod cynlluniau yn y gorffennol wedi ceisio cyflawni gwelliannau natur ond ar yr un pryd mai tir amaethyddol oedd hwn a dylid deall hynny'n glir. Roedd llawer wedi buddsoddi'n helaeth mewn cynlluniau ers blynyddoedd lawer ac nid oedd rheoli cadwraeth drwy'r gwahanol gynlluniau yn y gorffennol yn dal i gyflawni gwerth uchel mewn cadwraeth natur.

Ychwanegodd HP, ar ddiwedd y dydd, ein bod ni i gyd yn gyfrifol ar y cyd am yr hyn sydd gennym ni, gan gynnwys newid hinsawdd.

Roedd NJ yn gwerthfawrogi'r safbwynt hwnnw, ond roedd y cynlluniau'n cwmpasu natur a chadwraeth *ynddo'i hun* i geisio mynd i'r afael â dirywiad lle bynnag y bo modd.

Parhaodd NJ. Nid oedd amheuaeth bod ei rôl yn cwmpasu ystod eang o waith y PC a oedd yn cyflwyno heriau.

Cynllun arall oedd ailddatblygu Plas Tan Y Bwlch gyda'r bwriad o symud y pencadlys o Benrhyndeudraeth i'r Plas. Roedd y gwaith rhagarweiniol ar y gweill gyda'r bwriad o gyflwyno cais i Gronfa Dreftadaeth y Loteri am y gwaith, sef gwariant bras o £15m. Byddem yn gwybod a yw hyn yn llwyddiannus erbyn y Nadolig eleni. Os bydd yn llwyddiannus, byddai hyn yn cymryd tua 2 flynedd i'w gwblhau.

Roedd yna hefyd gais i Gronfa Dreftadaeth y Loteri ar gyfer Coed Cadw – Ymddiriedolaeth Coedlannau ar gyfer prosiectau a rheolaeth coedwigoedd tymherus.

Diolchodd HP i NJ am ei chyflwyniad ac am ei hamser heno.

9 Diweddariad ar Fynydd Moel – Cader Idris

Hysbysodd PR yr aelodau fod lifft hofrennydd arall wedi digwydd ar gyfer mynd i'r afael â rhan newydd. Roedd y gwaith hwn yn parhau. Roedd llwybr cylchol Cader Idris Mynydd Moel mewn cyflwr gwael. O dystiolaeth wrthgyferbyniol, mae ffigurau Dol Idris yn dangos tua 70k o gerddwyr y flwyddyn gyda chyfran uchel yn disgyn trwy Fynydd Moel. Felly, roedd hwn yn waith pwysig a oedd i fanyleb uchel o ran taflu cerrig er bod hwn yn lleoliad anodd. Efallai bod dau dymor arall ar ôl ar hyn.

Adroddodd HTJ ei fod wedi cerdded y llwybr hwn yn ddiweddar a bod y gwaith o safon ragorol.

Soniodd GD fod hi, o rai o'r ymwelwyr a oedd wedi methu'r ddolen hon i lawr Mynydd Moel, wedi dychwelyd ar hyd y ffordd. Beth oedd y teimlad ynglŷn ag arwyddion?

Soniodd PR fod codi arwyddion mynyddoedd bob amser yn broblemus a bod nifer wedi cael eu tynnu neu eu fandaleiddio ar Yr Wyddfa – y rhai a osodwyd yn benodol i achub bywydau. Roedd hyn yn beryglus ac yn gostus.

Byddent yn edrych ar y groesffordd honno fel y mae GD wedi sôn.

Soniodd TJ fod rhai – yn enwedig ymwelwyr tramor – nad oedd digon o arwyddion mynydd.

Soniodd KL fod problem i'r TAM mewn un achubiaeth lle roedd pabell wedi mynd drosodd a bod yn rhaid iddyn nhw gynnig cymorth i'r trigolion – yn hynny o beth wnaethon nhw dynnu eu pebyll a'u hoffer i lawr. Roedd hi'n meddwl po fwyaf o arwyddion fyddai'n cael eu codi, y mwyaf y byddai ei angen arnyn nhw.

Soniodd PR fod y pileri carreg a godwyd ar Yr Wyddfa wedi helpu'n sylweddol. Roedd yn werth nodi, heb gefnogaeth y Fforwm Mynediad Lleol ar gyfer y fenter honno, y byddai trafodaethau wedi bod yn cylchredeg am flynyddoedd o bosibl. Rhoddodd barn y Fforwm Mynediad Lleol yr hyder i'r Swyddogion (gan gynnwys ef ei hun) symud ymlaen â hyn.

Soniodd AD fod yr Apiau cerdded yn boblogaidd.

Ychwanegodd JPR fod Apiau – fel yr un yn Dinas Mawddwy – yn profi i fod yn ddefnyddiol ac yn ffordd dda o ledaenu gwybodaeth arall.

Soniodd KL fod y gwasanaethau Achub Mynydd wedi gweld cynnydd mawr mewn digwyddiadau yn ymwneud â phobl 18 – 24 oed. Un o'r problemau o ran gwybodaeth oedd mai nhw oedd y grwpiau oedd leiaf tebygol o ryngweithio ag unrhyw safleoedd ffurfiol fel eu rhai hwy. Ac roedd hynny'n anodd ei osgoi.

Ychwanegodd RG fod arwyddion ym mhobman fel arfer yn y Swistir ac nad oedd angen unrhyw broses feddwl – roedd hyn yn tynnu'r her allan o drecio.

10 Eitem a Argymhellir ar gyfer y cyfarfod nesaf

i) Diweddariad llwybrau troed Dinas Mawddwy ar brosiect llwybrau cymunedol.
ii) Mae Roger Greenhough (aelod) wedi cynnig yn garedig esbonio hanes y broses mapio yn y DU.
iii) Diweddariad gan Swyddog Gwirfoddolwyr APCE (i'w gadarnhau)
iv) Esboniad o Gòd Awyr Agored yr Alban. *Byddai PR yn chwilio am rywun o un o Barciau Cenedlaethol yr Alban i gyflwyno hyn.*
v) Diweddariad newydd ar Gynllun Rheoli Parc Cenedlaethol Eryri

11. Unrhyw fusnes arall

i) Soniodd PR, o ran aelodaeth y Fforwm Mynediad Lleol, ein bod yn brin o un person o fewn y sector rheoli tir ac un o'r sector defnyddwyr. Os oes gan unrhyw un unrhyw argymhellion, yna byddai'n falch o'u derbyn. Byddai'n rhaid eu cyfethol a byddai angen i'r Awdurdod eu cadarnhau.

12. Dyddiad y cyfarfod nesaf – 20 Hydref 2026 – Lleoliad i'w benderfynu.

Diolchodd HP i bawb am eu cyfraniad heno.